

Een huiszwaluwkolonie in Spanje

Jules Philippona

De Huiszwaluw is in Nederland de laatste 20 tot 25 jaar in aantal broedparen teruggelopen (Leys & Jonkers 1991). De oorzaken daarvan zijn niet goed bekend, al bestaan er wel de nodige vermoedens. Het is interessant de toestand, wat betreft het voorkomen van de Huiszwaluw in Nederland, te vergelijken met die in streken waar de soort talrijker voorkomt.

Tijdens een bezoek aan Spanje in het voorjaar van 1991 viel het op dat de Huiszwaluw in een gebied als Extremadura op veel plaatsen een talrijke broedvogel is. In steden als Cáceres, Don Benito, Santa Amalia, Medillín en Miajadas en in het nationaal park Montfragüe werden vele kolonies aangetroffen.

Als er middenin een stad als Cáceres op een oppervlak van 6 ha in drie kolonies 320 nesten kunnen worden geteld, vraag je je af welke habitatfactoren daar voor de soort zo gunstig zijn. Het is natuurlijk bekend dat het vooral gaat om voldoende voedsel (kleine vliegende insecten), geschikt bouw materiaal voor de nestbouw (bij voorkeur leem of klei) en om gunstige plaatsen om de nesten te bouwen. Daarnaast spelen ook een belangrijke rol: klimaat en weer, de aanwezigheid van water (daar concentreren zich verschillende soorten insecten en water is nodig bij de nestbouw), beplanting (ook daar komen soms veel insecten voor) en tot slot de kwaliteit van de lucht (luchtverontreiniging is nadelig voor bepaalde soorten insecten).

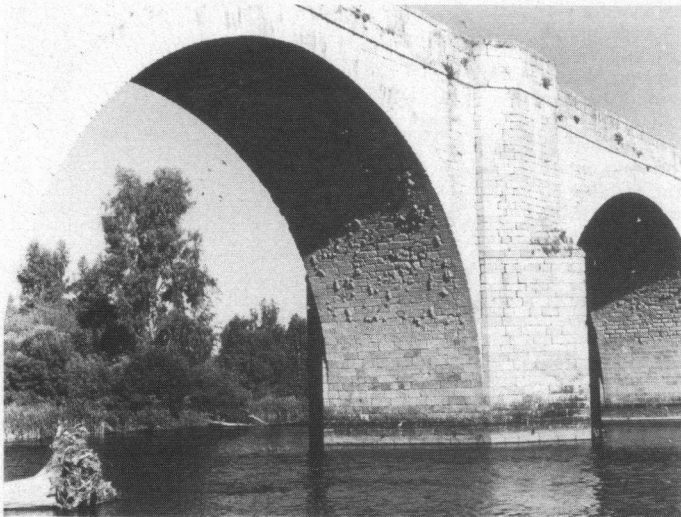
De Huiszwaluw broedt in een groot deel van Europa, hoewel het verspreidingspatroon hier en daar onregelmatig is. Oorspronkelijk bouwde de Huiszwaluw het nest aan steile rotswanden en klippen, maar geleidelijk paste de soort zich aan bij de mogelijkheden die bouwwerken van de mens bood. De dichtheid aan broedparen varieert sterk, ook in de streken waar de soort talrijk is.

In Extremadura vonden wij de grootste kolonie aan een oude, stenen brug over de Guadiana bij het stadje Medillín. Op 13 en 16 mei 1991 werden daar onder de brugbogen ruim 1500 nesten geteld. De booggewelven zijn bekleed met grote stenen die een vrij ruw oppervlak bezitten. De

stenen zijn 75 tot 85 cm lang en 25 tot 30 cm breed. Vanaf de stad gerekend, waren de nesten gebouwd onder de bogen 7 tot en met 11. Onder de bogen 11 tot en met 15 nestelden in spleten tussen de stenen een groot aantal Gierzwaluwen en een klein aantal Alpengierzwaluwen (respectievelijk geschat op 100 tot 200 en 6 tot 10 paren). Onder enige bogen met een vrij gladde betonbekleding ontbraken nesten van de Huiszwaluw. De nesten zijn op de stenen vastgehecht, maar opvallend dikwijls op de naden en dikwijls in kleine clusters verenigd (zie foto's). Bij de brug en in een ruimere omgeving vlogen honderden Huiszwaluwen rond, maar de bezettingsgraad van de kolonie kon niet worden vastgesteld hoewel die zeker hoog was. In de nestopeningen werden geen kopjes van jongen gezien, waaruit volgt dat er eieren en/of kleine jongen moeten zijn geweest. In Nederland komen de eerste jongen meestal begin juni uit, maar in Extremadura kan dat in verband met de zuidelijker ligging aanzienlijk eerder gebeuren.

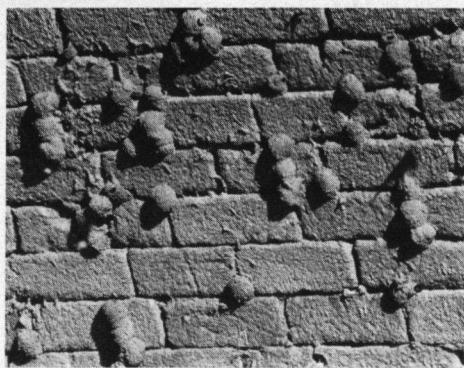
De kolonie van Medillín zal in Europa zeker één van de grootste zijn. Menzel(1984) vermeldt twee kolonies met meer dan duizend nesten, één in de Oekraïne en een tweede (lang geleden) op Sicilië.

De grootte van de kolonie bij Medillín toont aan dat het habitat daar optimaal moet zijn. Over het insectenleven ter plaatse valt niets te zeggen. Bouwmateriaal is in de vorm van klei langs de ri-

Brug over de Guadiana bij Medillín met huiszwaluwnesten, 13 mei 1991.

Foto: Jules Philippona.

Detail van de huiszwaluwkolonie bij Medillin, Spanje, 13 mei 1991.

Foto: Jules Philippona.

vier vlakbij te halen, nestplaatsen zijn er in overvloed, al lijkt het zeker dat de Huiszwaluw niet dikwijls onder brugbogen broedt. Water is uiteraard in de onmiddellijke nabijheid aanwezig, ook begroeiing in de vorm van Riet, struiken en bomen is goed vertegenwoordigd. De luchtkwaliteit wordt niet benadeeld door industrie, hoewel over de brug regelmatig gemotoriseerd verkeer passeert. Het klimaat van Extremadura met hoge temperaturen in voorjaar en zomer is gunstig voor de ontwikkeling van een rijk insectenleven. Ten slotte hebben de zwaluwen weinig of geen last van mensen. Een kolonie van deze omvang zou aan een gebouw mogelijk niet gauw worden getolereerd.

Vergeleken met Spanje is de dichtheid aan broedparen in Nederland zeker aan de lage kant, hoewel er in de jaren zestig bij ons streken waren (Zeeuwsch-Vlaanderen bijvoorbeeld), die niet veel achterbleven bij Extremadura thans.

■ Jules Philippona, Noordermeent 29, 8317 AA Kraggenburg, Noordoostpolder.

LITTERATUUR:

Leyes, H.N. & D.A. Jonkers (1991): Inventarisatie van de Huiszwaluw in 1989 en 1990 in Nederland. Het Vogeljaar 39 (2): 61-67.

Menzel, Heinz (1984): Die Mehlschwalbe. Die Neue Brehm-Bücherei. A. Ziemsen Verlag. Wittenberg Lutherstadt.

Internationale ornithologische conferentie 'Bird Numbers 1992' te Noordwijkerhout

Onder de gevleugelde titel 'Bird Numbers 1992' vindt er van 14-18 september 1992 een internationale ornithologische conferentie plaats in Noordwijkerhout. In de traditie van bijeenkomsten, georganiseerd onder auspiciën van IBCC (International Bird Census Committee) en EOAC (European Ornithological Atlas Committee) wordt dit de twaalfde in lijn. De vorige conferentie vond plaats in Praag in 1989.

Centrale thematiek tijdens deze conferentie is het doelgericht tellen van vogels en het gebruik van de verzamelde gegevens onder andere voor beleid en beheer. Het internationale karakter van dit congres maakt het mogelijk deze thematiek in een internationaal kader te belichten.

Sovon (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) organiseert dit congres in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek. Inmiddels is een *second announcement* met *call for papers* beschikbaar waarin veel informatie betreffende het congres wordt samengevat. Er is een voorlopig programma in te vinden waarvan een vereenvoudigde versie ook hieronder is opgenomen en geïnteresseerden worden opgeroepen samenvattingen in te zenden van de bijdragen die ze op het congres ten gehore willen brengen of in de vorm van een poster willen presenteren. De kosten van deelname worden uiteengezet en er is een registratieformulier bijgesloten.

Nu al is gebleken dat de interesse groot is, vooral ook uit 'Oostbloklanden' en de republieken van de voormalige Sovjet-Unie. In deze landen staat deze thematiek nog in de kinderschoenen en hier ligt dan ook een belangrijke mogelijkheid bij

te dragen in de opzet van gedegen projecten aldaar. Voor het laten deelnemen van een aantal mensen uit deze landen zijn inmiddels financiële bijdragen verstrekt door het Departement voor Natuur, Bos, Landschap en Fauna van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en door het Prins Bernhard Fonds.

Tijdens de conferentie zal een werkkopie van de Europese Ornithologische Atlas met verspreidingskaartjes worden verstrekt. Een richtinggevende nota over de integratie van monitoring op Europese schaal is in voorbereiding en zal voor discussie beschikbaar zijn.

De ontwikkelingen binnen het aandachtsveld monitoring staan niet stil. In speciaal daarop gerichte sessies komen de laatste nieuwtjes aan bod.

Naast gesproken bijdragen vormen posters een zeer essentieel deel van het programma.

■ Voor inlichtingen en aanvragen van de *announcement* kunt u contact opnemen met drs. Ward Hagemeijer, p/a Sovon, 08895 - 43753, Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen.

EG-Habitatrichtlijn

Het initiatief om tot een Europese Habitatrichtlijn te komen, stamt alweer uit 1988. Onder Nederlands voorzitterschap is in december 1991 de richtlijn aangenomen. De bedoeling van de richtlijn is de realisatie van een Ecologische Hoofdstructuur in Europa. Veel organisaties hebben zich voor de realisatie van de richtlijn sterk gemaakt. Richtlijnen van de Europese Gemeenschap moeten in de eigen nationale wetgevingen van de afzonderlijke landen worden opgenomen.